

Eerste begrotingswijziging

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	4
BESTUURLIJKE SAMENVATTING	5
1. INLEIDING	7
2. VOORSTELLEN EERSTE BEGROTINGSWIJZIGING	8
3. FINANCIËLE RUIMTE	17
4. EFFECT OP DE FINANCIËLE BEGROTING	19

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Uit de vertaling van het coalitieakkoord *Samen maken we Wageningen* heeft het college een selectie van voorstellen gemaakt waarmee het direct aan de slag wil. Daarbij is bewust geprioriteerd, vanuit het besef dat niet alles tegelijkertijd kan worden uitgevoerd. Het gaat om ambities waarop het college nu gericht voortgang wil boeken. We maken in deze eerste begrotingswijziging onderscheid tussen ambities die extra middelen vragen, ambities die we uitvoeren binnen bestaande middelen en ambities die we eerst verder voorbereiden. Zo maakt het college zichtbaar welke ambities nu financieel worden verwerkt en welke eerst nadere uitwerking vragen.

De Programmabegroting 2027 is in mei opgesteld met de kennis die toen beschikbaar was. In september beschikt het college over recentere gegevens. Die informatie geeft aanleiding om enkele ramingen voor 2027 aan te passen aan de uitgaven die nu worden verwacht. Hierdoor ontstaat € 410.000 structurele financiële ruimte in 2027. Deze bijstellingen zijn nog niet doorgetrokken naar 2028 en verder. We wachten het rekeningresultaat van 2026 af en nemen bevindingen mee naar de kadernota 2027.

De geselecteerde voorstellen uit hoofdstuk 2 vragen € 380.000 aan structurele lasten in 2027 en € 445.000 per jaar vanaf 2028. Daarnaast bedragen de incidentele lasten € 430.000 in 2027, € 300.000 in 2028, € 165.000 in 2029 en € 75.000 in 2030.

Begrotingssaldo

Per saldo wordt het reguliere begrotingssaldo in 2027 € 400.000 nadeliger. We laten hieronder zien hoe het reguliere begrotingssaldo zich ontwikkelt.

Regulier begrotingssaldo (bedragen × € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Regulier saldo Programmabegroting	-2.402	-7.314	-7.020	-7.739
Effect eerste begrotingswijziging	-400	-745	-610	-520
Regulier saldo na wijziging	-2.802	-8.059	-7.630	-8.259

Een minteken betekent een tekort; een plusteken betekent een overschot.

Structureel begrotingssaldo

Het structurele saldo verbetert in 2027 met € 30.000 en blijft met € 94.000 positief. Vanaf 2028 blijven aanzienlijke structurele tekorten bestaan.

Structureel begrotingssaldo (bedragen × € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Structureel saldo Programmabegroting	+64	-7.078	-7.175	-8.414
Effect eerste begrotingswijziging	+30	-445	-445	-445
Structureel saldo na wijziging	+94	-7.523	-7.620	-8.859

Het structurele saldo laat het resultaat zien zonder incidentele baten en lasten, met de daarvoor geldende correcties op reservemutaties.

Voor alle inhoudelijke voorstellen verwijzen we naar hoofdstuk 2.

1. Inleiding

Inleiding

Met deze begrotingswijziging zet het college de eerste stappen in de uitvoering van het coalitieakkoord. De rode draad is verbinden, versterken en vernieuwen: investeren in een sociale en inclusieve stad, ruimte maken voor wonen en voorzieningen en de uitvoeringskracht vergroten.

Tegelijk begint de bestuursperiode in een context van schaarste aan geld, mensen en ruimte. Daarom kiest het college gericht wat nu moet starten en wat eerst verder moet worden voorbereid.

Hoofdstuk 2 licht de inhoudelijke voorstellen toe. Per voorstel geven we aan wat we verwachten dat het kost in 2027. We hebben de voorstellen in drie paragrafen gecategoriseerd:

- 2.1 Ambities die nu in 2027 om extra middelen vragen;
- 2.2 Ambities waarvan we verwachten dat we deze in 2027 kunnen uitvoeren binnen financiële kaders;
- 2.3 Ambities die we eerst verder uitwerken. Hiervan weten we op dit moment onvoldoende of en wanneer het om extra middelen vraagt.

Hoofdstuk 3 beschrijft de financiële ruimte die ontstaat door de begroting op basis van recentere gegevens realistischer te ramen.

Hoofdstuk 4 maakt de aansluiting zichtbaar tussen de saldi uit de Programmabegroting 2027 en de nieuwe saldi na deze wijziging.

Daarbij blijven het reguliere en het structurele begrotingssaldo nadrukkelijk van elkaar onderscheiden.

2. Voorstellen eerste begrotingswijziging

2.1 Ambities met aanvullende middelen

Het college stelt alleen middelen voor activiteiten waarmee nu een concrete stap kan worden gezet. De selectie sluit aan op het coalitieakkoord en richt zich op inclusie, cultuur en erfgoed, sport en bewegen, woningbouw, huurbescherming, verduurzaming, groen en externe financiering. Per voorstel is aangegeven wat in deze begrotingswijziging wordt mogelijk gemaakt en welke kosten nog buiten beeld blijven.

Wageningen sociaal

Ervaringskennis en sleutelfiguren borgen

Het coalitieakkoord kiest voor beleid dat beter aansluit bij wat inwoners in de praktijk ervaren. Ervaringsdeskundigen en sleutelfiguren kunnen groepen bereiken die de gemeente niet altijd vanzelfsprekend vindt en signaleren waar ondersteuning, communicatie of uitvoering vastloopt.

In 2027 starten we met onderzoek, advies en een plan van aanpak voor een structurele werkwijze. Daarbij brengen we rollen, randvoorwaarden en de benodigde vervolgcapaciteit in beeld. Zo voorkomen we dat ervaringskennis afhankelijk blijft van losse initiatieven.

Incidenteel € 30.000 in 2027. Voor eventuele vervolgcapaciteit zijn nog geen aanvullende middelen geraamd.

Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid in de organisatie

De gemeentelijke organisatie moet toegankelijk zijn voor inwoners en een inclusieve werkgever zijn. Het college wil daarom concrete en meetbare doelen uitwerken voor werving, doorstroom, werkomgeving en toegankelijke dienstverlening.

De inzet richt zich niet alleen op beleid, maar ook op zichtbaar resultaat in de organisatie. Daarbij benutten we ervaringskennis en meertaligheid en volgen we de voortgang, zodat duidelijk is waar verbetering wordt bereikt en waar bijsturing nodig is.

Structureel € 25.000 per jaar vanaf 2027.

Samenhangend beleid voor een inclusieve stad

Wageningen kent veel inzet op diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid, maar die inzet is verdeeld over meerdere beleidsterreinen. Het college wil meer samenhang aanbrengen, zodat inwoners niet afhankelijk zijn van afzonderlijke regelingen of projecten.

Een uitvoeringsagenda verbindt onder meer de lokale inclusieagenda voor het VN-verdrag Handicap, regenboogbeleid en de aanpak van racisme en discriminatie. Inwoners en maatschappelijke organisaties worden bij de uitwerking betrokken. De agenda maakt doelen en resultaten beter volgbaar.

Incidenteel € 25.000 in 2027.

Culturele broedplaats en ontmoetingsplek voor jongeren

Het coalitieakkoord benoemt een tekort aan plekken waar jongeren cultuur kunnen maken, elkaar kunnen ontmoeten en kunnen experimenteren. Een culturele broedplaats moet daarvoor ruimte bieden en ook toegankelijk zijn voor jongeren die nog niet bij bestaande culturele netwerken zijn aangesloten.

In 2027 zetten we projectleiding in om samen met initiatiefnemers en jongeren een uitvoerbaar plan op te stellen. Dit plan moet duidelijkheid geven over de locatie, programmering, organisatie, investering en exploitatie. De gemeente richt zich daarbij op het mogelijk maken van de plek; de inhoudelijke invulling ligt zoveel mogelijk bij de makers.

Incidenteel € 100.000 in 2027 voor projectleiding. Investerings- en kosten van vastgoed en kosten van beheer en exploitatie zijn nog niet geraamd.

Erfgoed zichtbaar maken en beschermen

Erfgoed gaat niet alleen over monumenten, maar ook over de verhalen die Wageningen met zijn inwoners en geschiedenis verbinden. Het college wil erfgoed daarom zichtbaarder en beleefbaarder maken en eerder betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Met extra capaciteit voeren we het erfgoedprogramma uit en borgen we cultuurhistorische waarden binnen de kaders van de Omgevingswet. Een aanvullend budget voor fondsen en subsidies helpt projecten van de grond te krijgen en externe financiering aan te trekken.

Structureel € 250.000 per jaar vanaf 2027 en incidenteel € 80.000 in 2027.

Beweegvriendelijke openbare ruimte en speelbeleid

Sport en bewegen dragen bij aan gezondheid, ontmoeting en sociale samenhang. Het college wil bewegen daarom niet alleen vanuit sportaccommodaties benaderen, maar ook meenemen in de inrichting en ontwikkeling van wijken.

In 2028 ontwikkelen we speelbeleid en voegen we capaciteit toe om sport, spelen en ontmoeten structureel in ruimtelijke plannen en beheer te verankeren. Inwoners worden waar mogelijk betrokken bij de inrichting, zodat voorzieningen aansluiten bij verschillende leeftijden en behoeften.

Incidenteel € 60.000 in 2028 en structureel € 65.000 per jaar vanaf 2028. Investerings per locatie zijn nog niet geraamd.

Wageningen fysiek

Versnelling woningbouw

Wageningen staat voor een grote woningbouwopgave. Meer woningen vragen ook om voorzieningen, infrastructuur, duurzaamheid en een zorgvuldige inrichting van de schaarse ruimte. De samenhang tussen deze opgaven moet vanaf de start van projecten worden bewaakt.

Het college stelt daarom een halve formatieplaats beschikbaar voor regie en prioritering van gebiedsontwikkelingen. Deze capaciteit helpt om keuzes tussen projecten expliciet te maken, knelpunten eerder op te lossen en woningbouwprojecten gericht verder te brengen.

Structureel € 60.000 per jaar vanaf 2027.

Tijdelijke versterking huurbescherming

Een passende woning gaat ook over de positie van huurders. Het college wil ongewenste verhuurpraktijken voortvarender aanpakken en inwoners beter ondersteunen bij vragen over hun rechten en verplichtingen.

Daarom versterken we het Wageningse huurteam met een afgebakende impuls van drie jaar. De extra inzet is bedoeld om huurders sneller te helpen, signalen beter op te volgen en de samenwerking rond handhaving te versterken. De impuls eindigt na 2029.

Incidentele impuls € 90.000 per jaar in 2027, 2028 en 2029.

Tijdelijke inzet voor lobby en fondsenwerving

De ambities voor woningbouw, duurzaamheid, voorzieningen en weerbaarheid kunnen niet uitsluitend uit gemeentelijke middelen worden betaald. Het college wil daarom gericht gebruikmaken van subsidies, cofinanciering en bestuurlijke samenwerking met provincie, Rijk en Europa.

Voor 2027–2030 huren we tijdelijk een halve formatieplaats in voor lobby en fondsenwerving. De inzet richt zich op concrete Wageningse opgaven en op gezamenlijke belangenbehartiging met regionale partners. De raming is begrensd tot deze bestuursperiode.

Incidenteel € 75.000 per jaar in 2027–2030.

Wagening's Isolatie-offensief (verduurzamingsleningen)

Het college wil dat verduurzaming haalbaar en betaalbaar blijft, ook voor huishoudens met lagere inkomens en voor verenigingen van eigenaars. Aanvullende leningen kunnen investeringen in isolatie en energiebesparing mogelijk maken wanneer reguliere financiering onvoldoende aansluit.

De begrotingsraming betreft uitsluitend het verwachte verschil tussen de financieringskosten voor de gemeente en de rente die leningnemers betalen. De uitgeleende hoofdsom blijft als financieel bezit op de balans staan en is daarom geen exploitatielast.

Structureel € 45.000 per jaar vanaf 2027. Uitgangspunt: gemiddeld € 2,5 miljoen uitgeleend, 3,5% financieringskosten en 1,7% renteopbrengsten.

Actieplan voor een groenere stad (groenbeheerplan)

Goed groenbeheer draagt bij aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en een prettige openbare ruimte. Het coalitieakkoord kiest voor een hogere kwaliteit van het groenbeheer en voor meer samenhang met veiligheid, sport en ontmoeting.

In 2027 stellen we een groenbeheerplan op. Daarin brengen we het gewenste kwaliteitsniveau, de uitvoerbaarheid en de structureel benodigde middelen samen. Het plan vormt daarmee de inhoudelijke en financiële basis voor latere keuzes over het beheer.

Incidenteel € 30.000 in 2027. Eventuele aanvullende structurele middelen vanaf 2028 volgen uit het beheerplan en zijn nog niet geraamd.

Wijkmaatwerk bij vergunningparkeren

Parkeerdruk en de mogelijkheden voor alternatieven verschillen per wijk. Het college wil daarom geen uniforme aanpak, maar per wijk beoordelen welke vorm van vergunningparkeren nodig en uitvoerbaar is.

In 2028 zetten we tijdelijk capaciteit in voor de uitwerking van dit maatwerk en voor het gesprek met bewoners. Daarbij blijven bereikbaarheid, betaalbaarheid van de eerste vergunningen en de gevolgen voor omliggende straten in beeld.

Incidenteel € 75.000 in 2028.

Overzicht aanvullende lasten

Onderstaande tabel laat zien welke lasten rechtstreeks uit de geselecteerde voorstellen volgen. De financiële ruimte door realistisch ramen uit hoofdstuk 3 is hierin nog niet verwerkt.

Bedragen × € 1.000	2027	2028	2029	2030
Ervaringskennis	30	0	0	0
Inclusieve organisatie	25	25	25	25
Inclusieve stad	25	0	0	0
Culturele broedplaats	100	0	0	0
Erfgoed	330	250	250	250
Bewegen en spelen	0	125	65	65
Versnelling woningbouw	60	60	60	60
Versterken huurbescherming	90	90	90	0
Lobby en fondsenwerving	75	75	75	75

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Wagenings Isolatie-offensief (verduurzamingsleningen)	45	45	45	45
Actieplan voor een groenere stad	30	0	0	0
Wijkmaatwerk parkeren	0	75	0	0
Totaal aanvullende lasten	810	745	610	520
Waarvan structureel	380	445	445	445
Waarvan incidenteel	430	300	165	75

Deze bedragen verlagen het begrotingssaldo. Hoofdstuk 4 laat de volledige aansluiting van het oude naar het nieuwe saldo zien.

2.2 Ambities die we uitvoeren binnen bestaande middelen

Niet iedere eerste stap vraagt in 2027 al een nieuw budget. Voor onderstaande activiteiten zijn in deze begrotingswijziging geen aanvullende middelen opgenomen. Het college start de voorbereiding of uitvoering binnen bestaande budgetten en capaciteit. Dit betekent niet dat alle ambities daarmee volledig zijn gefinancierd: wanneer uit de uitwerking een aanvullende financiële vraag volgt, wordt die via een later besluit aan de raad voorgelegd.

Vorbereiding kunst- en cultuurvisie

Het huidige cultuurbeleid is verouderd, terwijl culturele initiatieven en voorzieningen voor nieuwe inhoudelijke en financiële vragen staan. Het college bereidt daarom samen met de cultuursector en de raad een nieuwe kunst- en cultuurvisie voor. Daarin krijgen onder meer toegankelijkheid, cultuureducatie, nachtleven, culturele werkplaatsen en de positie van jongeren een plek.

De voorbereiding wordt uitgevoerd binnen de € 50.000 die bij de eerste bestuursrapportage 2026 beschikbaar is gesteld. De visie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma moeten vervolgens duidelijk maken welke keuzes en middelen voor de uitvoering nodig zijn.

Vorbereiding vervanging zwembad

Het zwembad is een belangrijke voorziening voor sport, zwemvaardigheid, gezondheid en ontmoeting. De voorbereiding op vervanging wordt gestart met bijzondere aandacht voor brede toegankelijkheid, een mogelijk doelgroepenbad, duurzaamheid en de toekomstige groei van Wageningen.

Deze voorbereidende werkzaamheden worden binnen de beschikbare middelen uitgevoerd. Besluitvorming over investering, exploitatie en planning volgt pas wanneer de varianten en financiële gevolgen voldoende zijn uitgewerkt.

Regie op gebruik van sportvelden en hallen

De ruimte voor sport is schaars en accommodaties kennen piekbelasting. Daarom pakt de gemeente nadrukkelijker de regie op een efficiënt en evenwichtig gebruik van sportvelden en sporthallen. Daarbij betrekken we verenigingen en houden we rekening met toegankelijkheid en de verwachte groei van de stad.

De eerste stappen vallen onder de reguliere uitvoering en worden met de bestaande formatie opgepakt. Eventuele investeringsvragen voor uitbreiding of aanpassing van voorzieningen maken geen deel uit van deze begrotingswijziging.

Ik Zwem Mee en Rijke Schooldag sport

Het college wil dat financiële of sociale omstandigheden kinderen niet belemmeren om te sporten en te leren zwemmen. Daarom wordt onderzocht of de regeling Ik Zwem Mee kan worden uitgebreid naar kinderen vanaf vijf jaar. Ook zetten we in op deelname van meer scholen aan de Rijke Schooldag.

Deze activiteiten worden vooralsnog binnen bestaande middelen uitgevoerd en sluiten aan op lopende onderzoeken en samenwerkingsafspraken. Als uitbreiding later extra budget vraagt, volgt daarvoor afzonderlijke besluitvorming.

Onveilige plekken in kaart brengen en verbeteren

Veiligheid gaat zowel over feitelijke risico's als over de manier waarop inwoners de openbare ruimte ervaren. Samen met bewoners brengen we fysiek en sociaal onveilige of ontoegankelijke plekken in kaart, met extra aandacht voor onder meer ouderen, vrouwen en lhbtq+-personen.

De eerste inzet wordt geleverd vanuit nog niet ingevulde bestaande uren. Waar een knelpunt direct en binnen bestaande budgetten kan worden opgelost, gebeurt dat. Grotere maatregelen worden betrokken bij beheer, gebiedsontwikkeling of een later financieel voorstel.

Aanpak seksueel en huiselijk geweld

Het college wil de drempel om seksueel of huiselijk geweld te melden verlagen en de opvolging van meldingen verbeteren. Preventie, vroegsignalering en samenwerking tussen veiligheid en het sociaal domein zijn daarbij essentieel.

De aanpak is lopend beleid. Middelen zijn aangevraagd bij de bestuursrapportage 2026 en opgenomen in de reguliere begroting 2027. Deze eerste begrotingswijziging bevat daarom geen aanvullende aanvraag.

Handhaving van het aandeel sociale huur

De woningbouwopgave gaat niet alleen over aantallen, maar ook over betaalbaarheid. Het college wil het aandeel sociale huur in de woningvoorraad op peil houden en projecten met meer woningen en een hoger aandeel betaalbare woningen prioriteren.

De inzet wordt geborgd in het volkshuisvestingsprogramma, de afspraken met ontwikkelaars en de prestatieafspraken met woningcorporaties. Voor deze beleidsmatige verankering is in deze wijziging geen aanvullend budget nodig.

Parkeeroplossing voor auto en fiets

Een goed bereikbare en toegankelijke binnenstad vraagt om samenhang tussen auto-, fiets- en voetgangersvoorzieningen. Het college werkt aan een parkeeroplossing die ruimte schept om de binnenstad daarna autoluwer en aantrekkelijker in te richten, met aandacht voor laden en lossen en voor mensen die minder goed ter been zijn.

De voorbereiding wordt voortgezet binnen het bestaande voorbereidingskrediet. Een besluit over realisatie en de daaruit volgende kapitaallasten wordt pas genomen wanneer een concrete variant voorligt.

Regie op een autoluwe binnenstad

Het coalitieakkoord koppelt het autoluwer maken van de binnenstad aan een werkbare parkeeroplossing. De gemeente bewaakt die volgorde en brengt mobiliteit, toegankelijkheid, economie, leefbaarheid en bevoorrading in samenhang.

De regie wordt vooralsnog binnen de bestaande formatie gevoerd. Aanvullende uitvoeringskosten zijn in deze begrotingswijziging niet opgenomen.

Samenhangend promotiebeleid

Wageningen wil zich herkenbaar profileren als stad van kennis, cultuur, natuur en een aantrekkelijke binnenstad. Een samenhangende profilering ondersteunt bezoekersaantallen, lokale ondernemers en toeristische initiatieven en voorkomt versnipperde communicatie.

Het college benut eerst de bestaande, beperkte middelen en verbindt lopende initiatieven waar dat mogelijk is. Een bredere aanpak wordt pas financieel vertaald wanneer doel, partners en uitvoeringsvorm duidelijk zijn.

Veiligheidsschouwen in de binnenstad

Een bruisende binnenstad moet ook in de avonduren veilig en toegankelijk zijn. In veiligheidsschouwen brengen gemeente, inwoners, ondernemers en belangengroepen concrete knelpunten in beeld, zoals donkere routes, obstakels en plekken waar sociale onveiligheid wordt ervaren.

De schouwen worden binnen de bestaande inzet uitgevoerd. Bevindingen die niet direct kunnen worden opgelost, worden meegenomen in beheerplannen of toekomstige voorstellen.

Centraal aanspreekpunt voor ondernemers

Ondernemers hebben behoefte aan duidelijke randvoorwaarden en een herkenbare ingang bij de gemeente. Een centraal aanspreekpunt helpt vragen sneller op de juiste plek te krijgen en maakt zichtbaar wie verantwoordelijk is voor de opvolging.

Het college borgt deze dienstverlening binnen de reguliere uitvoering. De aanpak wordt verbonden met de verdere uitvoering van de Visie Economie 2045.

Dereguleringsagenda voor ondernemers

Het college inventariseert waar gemeentelijke regels elkaar overlappen, tegenstrijdig zijn of ondernemerschap onnodig belemmeren. Het doel is niet minder bescherming, maar eenvoudiger en beter uitlegbare regels met een helder doel.

De inventarisatie en eerste voorstellen worden binnen de reguliere uitvoering opgepakt. Eventuele beleidswijzigingen worden via de daarvoor geldende besluitvorming aan college of raad voorgelegd.

Stadsagenda met WUR en andere partners

De Stadsagenda wordt breder ingezet als gezamenlijke agenda van gemeente, Wageningen University & Research en andere partners. Daarmee kunnen kennis, uitvoering en belangenbehartiging beter worden verbonden aan de opgaven van de stad.

De eerste uitwerking start binnen het huidige budget van € 5.000 per jaar. Nieuwe activiteiten worden alleen toegevoegd als doel, rolverdeling en financiële consequenties helder zijn.

Ruimte voor kennisintensieve bedrijvigheid

Kennisintensieve bedrijvigheid kan bijdragen aan werkgelegenheid, innovatie en brede welvaart. Het college wil hiervoor ruimte bieden wanneer bedrijven passen bij een duurzaam, circulair en inclusief Wageningen en daadwerkelijk maatschappelijke of economische meerwaarde hebben.

De gemeente pakt dit binnen de bestaande inzet op en verbindt het aan ruimtelijk beleid en de Visie Economie 2045. Door schaarste aan ruimte, netcapaciteit en menskracht blijven scherpe keuzes en duidelijke randvoorwaarden nodig.

Verankering Visie Economie 2045

De Visie Economie 2045 geeft richting aan de ontwikkeling van een sterke en toekomstbestendige lokale economie. Het college wil de visie zichtbaar verbinden aan beleid en uitvoering, waaronder ondernemersdienstverlening, arbeidsmarkt, ruimte voor bedrijven en regionale samenwerking.

Deze verankering wordt vooralsnog binnen de bestaande formatie uitgevoerd. Als uit de concretisering nieuwe maatregelen of capaciteit volgen, worden die afzonderlijk financieel afgewogen.

Meer grote bomen in de buurt (toepassing van de 3-30-300-regel)

De 3-30-300-regel geeft richting aan een groene en gezonde leefomgeving: zicht op bomen vanuit woningen, voldoende boomkroonbedekking in wijken en een groene verblijfsplek op loopafstand. De regel wordt betrokken bij beheer en ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de eerste uitvoering benutten we reguliere vervangingskredieten en het restant van een bestaand krediet. Grotere investeringen volgen alleen na prioritering en afzonderlijke besluitvorming.

Wijkgerichte noodvoorbereiding

Het college wil dat iedere wijk beter is voorbereid op langdurige verstoringen of noodsituaties. Inwoners moeten weten waar zij hulp kunnen krijgen en hoe zij elkaar kunnen ondersteunen. Daarbij is expliciet aandacht nodig voor mensen voor wie 72 uur zelfredzaamheid niet realistisch is.

Dit is lopend beleid. De benodigde middelen zijn aangevraagd bij de bestuursrapportage 2026 en opgenomen in de reguliere begroting 2027. Deze wijziging bevat hiervoor geen aanvullende aanvraag.

Beschikbaarheid van studentenkamers

Studenten maken een belangrijk deel uit van Wageningen. Het college wil dat het aanbod van kwalitatieve en betaalbare studentenkamers blijft aansluiten op de vraag, zodat nieuwe studenten tijdig huisvesting kunnen vinden.

We volgen vraag, aanbod en beschikbaarheid en betrekken dit bij het volkshuisvestingsbeleid en woningbouwprojecten. Voor deze inzet zijn in 2027 geen extra middelen nodig.

2.3 Ambities die we eerst verder uitwerken

Het college werkt aan verschillende onderwerpen uit het coalitieakkoord waarvoor eerst verdere voorbereiding, onderzoek of planvorming nodig is. De richting is duidelijk, maar de precieze aanpak, planning en financiële gevolgen zijn op dit moment nog niet volledig bekend.

De komende periode werken we deze onderwerpen verder uit. Daarbij wordt ook duidelijk of uitvoering binnen de bestaande middelen mogelijk is of dat aanvullende middelen nodig zijn. Als extra middelen of aanvullende besluitvorming nodig blijken, legt het college dit op een later moment aan de raad voor.

Goed Werk

De Wageningse methode Goed Werk helpt inwoners om naar vermogen bij te dragen via betaald of onbetaald werk en sluit aan op de ambitie om kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Het college wil de methode versterken en daarbij lessen betrekken uit basisbaan-aanpakken van andere gemeenten.

Na de eerste evaluatie wordt een plan van aanpak opgesteld. Pas dan is duidelijk welke activiteiten nodig zijn en of daarvoor aanvullende structurele of incidentele middelen moeten worden geraamd.

Weerbaarheid van maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties, verenigingen en buurtnetwerken zijn essentieel bij noodsituaties en bij het versterken van sociale samenhang. Tegelijk verschillen hun mogelijkheden en ondersteuningsbehoeften sterk.

We brengen daarom eerst in beeld welke ondersteuning nodig en mogelijk is. Daarbij kijken we ook naar wat de gemeente niet kan oplossen, zoals het volledig weerbaar maken van de stroomvoorziening van maatschappelijke partners. Op basis van deze inventarisatie kan het college bepalen welke aanvullende ondersteuning passend en uitvoerbaar is. Voor het project zelf zijn al middelen aangevraagd en opgenomen in de begroting; een eventuele extra financiële vraag maakt daarom nog geen deel uit van deze wijziging.

Kansengelijkheid

Het coalitieakkoord wil kansengelijkheid vergroten via onder meer onderwijs, sport, cultuur en (vrijwilligers)werk, met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren. Deze brede ambitie raakt meerdere programma's en uitvoerende partners.

De precieze gemeentelijke opdracht, beoogde resultaten en afbakening zijn nog niet geconcretiseerd. Daardoor kan nu nog geen betrouwbare financiële raming worden gemaakt.

Kleinschalige opvang

Het college wil onderzoeken hoe kleinschalige opvang kan bijdragen aan privacy, welzijn, ontmoeting en deelname aan de samenleving. De keuze voor locaties en de samenwerking met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers zijn daarbij bepalend.

Zolang vorm, locatie en planning niet vaststaan, is onbekend of en wanneer aanvullende gemeentelijke middelen nodig zijn. Een uitgewerkt voorstel volgt via afzonderlijke besluitvorming.

Meedoen vanaf dag één

Mensen op de vlucht en mensen zonder papieren moeten vanaf hun aankomst kunnen deelnemen aan onderwijs, taal, werk, sport en cultuur. Dit bevordert welzijn, perspectief en verbinding met de stad.

Het college werkt met maatschappelijke partners aan een uitvoerbare vorm van structurele ondersteuning. Een financieel voorstel wordt in het voorjaar van 2027 verwacht en is nog niet in deze wijziging opgenomen.

Mensen zonder papieren

Wageningen wil mensen zonder papieren een menswaardig bestaan bieden en organisaties ondersteunen die hen helpen. De benodigde inzet hangt af van het aantal mensen, hun ondersteuningsvraag, juridische mogelijkheden en de rol van uitvoerende partners.

Omdat volume, doelgroep en ingangsdatum nog onvoldoende vaststaan, is geen bedrag geraamd. Het college komt terug bij de raad zodra de uitvoeringsafspraken en financiële gevolgen voldoende concreet zijn.

Uitvoering van de cultuurvisie

De nieuwe cultuurvisie moet richting geven aan een levendige, toegankelijke en toekomstbestendige cultuursector. Onderwerpen zijn onder meer voorzieningen, cultuureducatie, nachtleven, werkplaatsen, festivals en samenwerking tussen instellingen.

De voorbereiding kan nu starten, maar de financiële gevolgen van het meerjarige uitvoeringsprogramma zijn nog niet bekend. Die volgen uit de inhoudelijke keuzes in de visie.

Realisatie culturele broedplaats

We gaan samen met lokale makers en andere betrokkenen aan de slag om te komen tot een uitvoeringsplan voor de culturele broedplaats. Hiervoor is projectleiding nodig. In het uitvoeringsplan werken we onder meer de locatie, het eigendom, de benodigde investering, de programmering, het beheer en de exploitatie verder uit. De kosten voor de daadwerkelijke realisatie kunnen materieel zijn, maar kunnen we op dit moment nog niet betrouwbaar ramen. Daarom nemen we in deze wijziging alleen budget op voor de projectleiding. Vastgoed- en exploitatielasten volgen zodra het uitvoeringsplan verder is uitgewerkt.

Culturele voorzieningen

De groei en veranderende samenstelling van Wageningen vragen om een toekomstbestendig voorzieningenniveau. Daarbij gaat het om zowel grote als kleine culturele voorzieningen en om toegang voor verschillende groepen inwoners.

De benodigde capaciteit en middelen vanaf 2028 worden betrokken bij de cultuurvisie en zijn nu nog niet geraamd.

Beweegvriendelijke openbare ruimte

Het voorgestelde beleid en de extra capaciteit moeten ertoe leiden dat sport, spelen en ontmoeten structureel worden meegenomen in wijkontwikkeling en beheer. De feitelijke uitvoering vraagt daarna om locatiegerichte keuzes.

Investerings- en kapitaallasten verschillen per locatie en zijn nog niet bepaald. Deze bedragen volgen pas wanneer concrete projecten aan de raad kunnen worden voorgelegd.

Brandveiligheid

Het coalitieakkoord vraagt extra aandacht voor brandveiligheid in huurwoningen, appartementencomplexen, studentenwoningen en verenigingsgebouwen. Preventie, bewustwording, toezicht en handhaving moeten hierbij in samenhang worden gezien.

We onderzoeken eerst welke maatregelen mogelijk en nodig zijn en welke rol de gemeente daarbij kan nemen. De kosten hangen onder meer af van de gekozen aanpak en van eventuele inkoop van handhaving en vergunningverlening. Zonder die uitwerking kan nog geen verantwoord bedrag worden opgenomen.

Gebiedsontwikkeling Oksel

De Oksel is een belangrijke locatie voor de woningbouwopgave en de schaa sprong. De ontwikkeling moet woningen verbinden met voorzieningen, bereikbaarheid, groen, sport, energie en klimaatadaptatie.

Het financiële effect op de grondexploitatie, de fasering en een mogelijke verliesvoorziening zijn nog niet vastgesteld. Die gevolgen worden verwerkt zodra de plannen en grondexploitatie voldoende zijn uitgewerkt.

Realisatie parkeeroplossing

De bestaande middelen dekken de voorbereiding van een parkeeroplossing. Voor realisatie zijn keuzes nodig over locatie, capaciteit, tijdelijke of permanente uitvoering en de relatie met het autoluwer maken van de binnenstad.

De investering en kapitaallasten volgen pas na besluitvorming over een concrete oplossing. Omvang en moment zijn daarom nog niet in deze begrotingswijziging opgenomen.

Openbare toiletten

Toegankelijke openbare toiletten ondersteunen een gastvrije binnenstad en zijn in het bijzonder belangrijk voor ouderen, mensen met een beperking, kinderen en bezoekers. Het coalitieakkoord benoemt dit als onderdeel van een toegankelijke binnenstad.

Locatie, investering, beheer, schoonmaak en toezicht moeten eerst worden uitgewerkt. Daardoor zijn de structurele en incidentele kosten nog niet geraamd.

Actieplan voor een groenere stad (groenbeheerplan)

Het college wil de openbare ruimte groener, aantrekkelijker en beter verzorgd maken. Daarbij verbeteren we de kwaliteit en samenhang van het groenonderhoud, met meer aandacht voor biodiversiteit en meervoudig gebruik van de openbare ruimte. Het groenbeheerplan brengt in beeld welk kwaliteitsniveau we willen bereiken en wat daarvoor in de uitvoering nodig is.

Aanvullende structurele middelen volgen pas uit dit beheerplan. Tot die tijd is geen bedrag opgenomen bovenop het incidentele voorbereidingsbudget in paragraaf 2.1.

Het college informeert de raad via de reguliere planning-en-controlcyclus over de verdere uitwerking. Aanvullende financiële voorstellen worden pas voorgelegd wanneer doel, uitvoerbaarheid, planning en dekking voldoende helder zijn.

3. Financiële ruimte

Financiële ruimte

Realistisch ramen met recentere gegevens

De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in beter financieel inzicht, sturing en beheersing. Daardoor kunnen we onze begroting steeds realistischer opstellen en gedurende het jaar gerichter bijsturen. Dat zien we terug in de ontwikkeling van de financiële afwijkingen: de verschillen tussen begroting en realisatie worden kleiner. Ook is het aantal budgetoverhevelingen de afgelopen jaren sterk afgenomen. We zitten daarmee financieel steeds dichterbij de bal.

Die ontwikkeling past bij de beweging naar een wendbare organisatie. Nieuwe informatie verwerken we tijdig in onze ramingen, zodat beschikbare middelen zo goed mogelijk aansluiten op wat daadwerkelijk nodig is. Een begroting is daarbij geen statisch document, maar wordt binnen de planning- en controlcyclus steeds aangescherpt op basis van actuele inzichten.

De Programmabegroting 2027 is in mei opgesteld op basis van de toen beschikbare kennis. In september beschikt het college over recentere informatie over de ontwikkeling van uitgaven en de ruimte binnen bestaande budgetten. Het college stelt voor de ramingen voor 2027 daarop aan te passen. Daarmee wordt de begroting niet ruimer gemaakt dan nodig, maar beter in overeenstemming gebracht met de uitgaven die nu worden verwacht.

De bijstellingen bedragen samen € 410.000 in 2027 en zijn structureel van aard. Het college verwerkt deze ruimte nu uitsluitend in 2027. Voor 2028 en verder wordt bij de kadernota opnieuw beoordeeld welke ramingen op basis van de realisatie over 2026 en de dan bekende ontwikkelingen verantwoord zijn.

Realistischer ramen in de begroting 2027	Ruimte 2027
Maatschappelijk Meedoen Budget	€ 180.000
Samen Wageningen	€ 50.000
Maatwerkfonds	€ 30.000
Stelpost kapitaallasten verhogen	€ 150.000
Totaal	€ 410.000

Deze bedragen verbeteren in 2027 zowel het reguliere als het structurele begrotingssaldo. Voor 2028-2030 zijn geen overeenkomstige ramingsbijstellingen verwerkt.

Maatschappelijk Meedoen Budget

Bij de bestuursrapportage voorjaar 2026 zijn extra middelen aangevraagd voor het Maatschappelijk Meedoen Budget. Inmiddels zien we dat de kosten in het lopende jaar minder hard stijgen dan toen werd verwacht. Daarom ramen we de lasten voor 2027 € 180.000 lager.

Mogelijke verklaringen zijn dat een andere doelgroep wordt bereikt, met gemiddeld lagere kosten per persoon, of dat het bereik minder snel groeit dan eerder verwacht. De bijstelling sluit aan bij de feitelijke kostenontwikkeling die nu zichtbaar is.

Samen Wageningen en Maatwerkfonds

Op basis van de huidige inzichten ziet het college binnen Samen Wageningen € 50.000 ruimte en binnen het Maatwerkfonds € 30.000. Het college stelt voor de ramingen voor 2027 met deze bedragen te verlagen. Bij Samen Wageningen kiest het college bewust voor minder ruimte binnen het budget. Als gedurende het jaar alsnog ruimte of een tekort zichtbaar wordt, meldt het college dit bij de bestuursrapportage.

Stelpost kapitaallasten

De stelpost voor lagere kapitaallasten was conservatief geraamd. Op basis van de gemiddelde onderuitputting in de afgelopen drie jaar kan de stelpost met € 150.000 worden verhoogd. Ook na deze bijstelling blijft de totale stelpost net onder de gemiddelde onderuitputting van de afgelopen drie jaar. Daarmee sluit de raming beter aan op de feitelijke realisatie, zonder de volledige historische ruimte vooraf in te boeken.

Het college volgt de ontwikkeling gedurende het jaar en informeert de raad via de bestuursrapportages over relevante afwijkingen.

4. Effect op de financiële begroting

Effect op de financiële begroting

De volgende tabellen laten de aansluiting zien van de saldi uit de vastgestelde Programmabegroting 2027 naar de saldi na deze eerste begrotingswijziging. Eerst staat het oude saldo, daarna volgen de afzonderlijke mutaties en tot slot het nieuwe saldo. Zo is zichtbaar welke onderdelen het financiële beeld veranderen.

4.1 Regulier begrotingssaldo

Het reguliere begrotingssaldo bevat alle structurele en incidentele baten en lasten en de mutaties in reserves. De wijziging maakt het reguliere saldo in 2027 per saldo € 400.000 nadeliger. In 2028 is de verslechtering € 745.000, in 2029 € 610.000 en in 2030 € 520.000.

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Vastgesteld beeld				
Regulier saldo Programmabegroting	-2.402	-7.314	-7.020	-7.739
Opbouw eerste begrotingswijziging				
Structurele lasten Wageningen sociaal	-275	-340	-340	-340
Structurele lasten Wageningen fysiek	-105	-105	-105	-105
Incidentele lasten Wageningen sociaal	-235	-60	0	0
Incidentele lasten Wageningen fysiek	-195	-240	-165	-75
Realistisch ramen: sociale budgetten	+260	0	0	0
Realistisch ramen: stelpost kapitaallasten	+150	0	0	0
Totaal effect wijziging	-400	-745	-610	-520
Nieuw beeld				
Regulier saldo na wijziging	-2.802	-8.059	-7.630	-8.259

Een minteken bij een mutatie verslechtert het saldo; een plusteken verbetert het saldo. Een negatief eindsaldo is een tekort.

4.2 Structureel begrotingssaldo

Het structurele begrotingssaldo laat zien of de structurele baten de structurele lasten dekken. Incidentele voorstellen tellen hierin niet mee. In 2027 is de structurele financiële ruimte van € 410.000 groter dan de nieuwe structurele lasten van € 380.000. Het saldo verbetert daardoor met € 30.000 tot € 94.000 positief. Vanaf 2028 is geen ramingsbijstelling verwerkt en nemen de structurele tekorten met € 445.000 per jaar toe.

Bedragen × € 1.000	2027	2028	2029	2030
Vastgesteld beeld				
Structureel saldo Programmabegroting	+64	-7.078	-7.175	-8.414
Opbouw eerste begrotingswijziging				
Structurele lasten Wageningen sociaal	-275	-340	-340	-340
Structurele lasten Wageningen fysiek	-105	-105	-105	-105
Realistisch ramen: sociale budgetten	+260	0	0	0
Realistisch ramen: stelpost kapitaallasten	+150	0	0	0
Totaal effect wijziging	+30	-445	-445	-445
Nieuw beeld				
Structureel saldo na wijziging	+94	-7.523	-7.620	-8.859

De ramingsbijstellingen uit hoofdstuk 3 zijn alleen in 2027 verwerkt. Bij de kadernota worden de ramingen voor 2028 en verder opnieuw beoordeeld.

4.3 Incidentele lasten en financiële positie

De incidentele lasten bedragen samen € 970.000 over 2027–2030. Zij verslechteren het reguliere begrotingssaldo, maar tellen niet mee in het structurele begrotingssaldo. Er wordt in deze begrotingswijziging geen afzonderlijke onttrekking aan de algemene reserve geraamd. Een lager regulier begrotingssaldo werkt bij realisatie wel door in de uiteindelijke financiële positie en daarmee in het eigen vermogen van de gemeente.

Bedragen × € 1.000	2027	2028	2029	2030
Incidentele lasten Wageningen sociaal	235	60	0	0
Incidentele lasten Wageningen fysiek	195	240	165	75
Totaal incidentele lasten	430	300	165	75

De tabel toont lasten als positieve bedragen. In de aansluitingstabel van het begrotingssaldo staan dezelfde lasten met een minteken, omdat zij het saldo verslechteren.

4.4 Baten, lasten en reservemutaties

De baten en de geraamde reservemutaties wijzigen niet. De lasten nemen toe door de aanvullende voorstellen en nemen in 2027 gedeeltelijk af door het realistischer ramen van bestaande budgetten. Onderstaande tabel toont eerst de vastgestelde begrotingsbedragen, vervolgens de mutatie en daarna de bedragen na deze wijziging.

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Vastgestelde Programmabegroting				
Lasten	165.486	170.069	171.351	176.878
Baten	161.664	162.836	163.590	168.605
Saldo baten en lasten	-3.822	-7.233	-7.761	-8.273
Toevoegingen aan reserves	1.360	1.324	1.240	1.054
Onttrekkingen aan reserves	2.781	1.243	1.982	1.588
Regulier begrotingssaldo	-2.402	-7.314	-7.020	-7.739
Mutatie eerste begrotingswijziging				
Mutatie lasten	+400	+745	+610	+520
Mutatie baten	0	0	0	0
Mutatie reservemutaties	0	0	0	0
Begroting na wijziging				
Lasten	165.886	170.814	171.961	177.398
Baten	161.664	162.836	163.590	168.605
Saldo baten en lasten	-4.222	-7.978	-8.371	-8.793
Toevoegingen aan reserves	1.360	1.324	1.240	1.054
Onttrekkingen aan reserves	2.781	1.243	1.982	1.588
Regulier begrotingssaldo na wijziging	-2.802	-8.059	-7.630	-8.259

Het saldo bestaat uit baten min lasten, min toevoegingen aan reserves en plus onttrekkingen aan reserves. Door afronding op € 1.000 kan de optelling € 1.000 afwijken van het getoonde begrotingssaldo.

Aanvullende lasten per programma

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Wageningen sociaal	510	400	340	340
Wageningen fysiek	300	345	270	180
Totaal aanvullende lasten	810	745	610	520

Deze tabel toont alleen de nieuwe lasten uit hoofdstuk 2.1, vóór de ramingsbijstellingen uit hoofdstuk 3.

Uitvoering en verantwoording

Na vaststelling door de raad verwerkt het college de budgetten in de begroting en werkt het de geselecteerde voorstellen verder uit. Via de bestuursrapportages en de jaarstukken informeert het college de raad over de voortgang, afwijkingen en de actuele financiële ontwikkelingen.